A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2009. október 15.*

A C-101/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour de cassation (Luxemburg) a Bírósághoz 2008. március 5-én érkezett, 2008. február 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Audiolux SA és társai**

és

a **Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) és társai**,

a **Bertelsmann AG és társai**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis, J. Malenovský és T. von Danwitz (előadó) bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: N. Nanchev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. április 30-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Audiolux SA és társai képviseletében A. Elvinger és M. Elvinger avocats,

– a Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) és társai képviseletében J. Loesch, G. Loesch és P. Van Ommeslaghe avocats,

– a Bertelsmann AG és társai képviseletében G. Harles és P.-E. Partsch avocats,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és J.-C. Gracia, meghatalmazotti minőségben,

– Írország képviseletében D. O'Hagan solicitor, segítői: D. Barniville SC és A. O'Neill BL,

– a lengyel kormány képviseletében M. Dowgielewicz, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében G. Braun és O. Beynet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. június 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyrészről azon kérdésre vonatkozik, hogy létezik-e a részvényesek egyenlőségének közösségi jogi alapelve, amely értelmében a kisebbségi részvényeseket védi a társaság feletti irányítást megszerző vagy azt gyakorló többségi részvényes azon kötelezettsége, hogy e részvényeseknek felajánlja, hogy a többségi részvényes általi irányítást megalapozó vagy azt erősítő társasági részesedés

megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel megvásárolja részvényeiket, másrészről pedig ezen elv időbeli hatályára vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészről az RTL Group társaság (a továbbiakban: RTL) kisebbségi részvényesei, másrészről pedig a Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) (a továbbiakban: GBL) és a Bertelsmann AG társaság (a továbbiakban: Bertelsmann), valamint az RTL között, a GBL és a Bertelsmann között kötött megállapodások tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A biztosítékok egyenértékűvé tétele céljából a részvénytársaságok alapításának, valamint ezek tőkéje fenntartásának és módosításának tekintetében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló második, 1976. december 13-i 77/91/EGK tanácsi irányelv (HL 1977. L 26., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 8. o.) ötödik preambulumbekezdése értelmében:

„[…] az 54. cikk (3) bekezdése g) pontjának céljaira való tekintettel szükséges, hogy a tagállamoknak a tőke emelésére vagy leszállítására vonatkozó jogszabályai biztosítsák, hogy az azonos helyzetű részvényesekre egyenlő bánásmódot alkalmazzanak, valamint a tőke leszállításáról szóló határozatot megelőző követelésekkel rendelkező hitelezők védelmére vonatkozó elveket betartsák és összehangolják”.

4 Ezen irányelv 20. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„(1) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák a 19. cikket [annak bizonyos feltételekhez való kötése, hogy a társaság a saját részvényeit megszerezze] a következőkre:

[…]

d) jogi kötelezettség révén vagy valamely bíróság által a kisebbségi részvényesek védelmére hozott határozat, különösen egyesülés, a társaság céljának vagy formájának megváltozása, a társaság székhelyének külföldre történő áthelyezése vagy a részvényátruházásra vonatkozó korlátozások bevezetése esetén hozott bírósági határozat következtében megszerzett részvényekre;

[…]

f) a kapcsolt társaságok kisebbségi részvényeseinek kártalanítása céljából szerzett részvényekre;

[…]”

5 A 77/91 irányelv 42. cikke kimondja:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazása során a tagállamok jogszabályainak biztosítaniuk kell az egyenlő bánásmódot valamennyi azonos helyzetű részvényes számára.”

6 Az értékpapírügyletekre vonatkozó európai magatartási kódexről szóló, 1977. július 25-i 77/534/EGK bizottsági ajánlás (HL L 212., 37. o.) 6. pontja szerint:

„[…] az érintettekkel folytatott konzultáció során a Bizottság egyébként megállapíthatta, hogy az érintettek között messzemenő egyetértés van a kódex elvei tekintetében.”

7 Ezen ajánlás 11. pontjának C. alpontja kimondja:

„A részvényesek egyenlőségére vonatkozó *harmadik alapelv*

A Bizottság bizonyos kritikák ellenére úgy vélte, hogy fenn kell tartania az egyenlő bánásmód elvét, és alkalmazását két kiegészítő rendelkezéssel szemléltette, különösen a konkrét közzétételi kötelezettségre téve a hangsúlyt.

A tizenhetedik kiegészítő rendelkezés megemlíti az irányítást megalapozó részesedés átruházása esetén a többi részvényes számára biztosítandó egyenlő bánásmódot, azonban elismeri, hogy a Németországban a többségi részvényes jogait korlátozó jogszabály figyelembevétele érdekében e részvényesek védelme más módon is megvalósítható.

[…]”.

8 A 77/534 ajánláshoz csatolt európai magatartási kódex (a továbbiakban: magatartási kódex) első és harmadik alapelve kimondja:

„1. A jelen kódex célját és az alapelveket tiszteletben kell tartani még a kiegészítő rendelkezések hatálya alá nem tartozó esetekben is.

Az értékpapírpiacokat érintő valamennyi ügylet során tiszteletben kell tartani az egyes államok hatályban lévő törvényi vagy rendeleti rendelkezéseinek nem csupán szövegét, hanem szellemét is, valamint az e piacokon szokásos vagy a jelen kódexben ajánlott helyes magatartási elveket.

[…]

3. Egyenlő bánásmódot kell biztosítani az ugyanazon társaság által kibocsátott, ugyanolyan jellegű értékpapírok valamennyi tulajdonosa számára; különösen minden olyan aktusnak, amely közvetlenül vagy közvetetten az értékpapírjait

a piacon értékesítő társaság feletti jogi vagy tényleges irányítást lehetővé tévő részesedés átruházásával jár, figyelembe kell vennie valamennyi részvényes egyenlő bánásmódhoz való jogát."

9 A magatartási kódex tizenhetedik kiegészítő rendelkezése kimondja:

„A harmadik alapelv értelmében irányítást megalapozó részesedés átruházásával járó ügyletre nem kerülhet sor titokban, a többi részvényes és a piacfelügyeleti hatóságok tájékoztatása nélkül.

Kívánatos, hogy a társaság – amelynek az irányítását átruházták – valamennyi részvényese ugyanolyan feltételekkel tudja értékpapírjait átruházni, kivéve ha egyébként ezzel egyenértékűnek tekinthető védelmet élveznek."

10 Az értékpapírok hivatalos tőzsdei jegyzésre történő bevezetéséhez kötődő feltételek összehangolásáról szóló, 1979. március 5-i 79/279/EGK tanácsi irányelv (HL L 66., 21. o.) 4. cikkének (2) bekezdése szerint a hivatalos tőzsdei jegyzésre bevezetett értékpapírok kibocsátóinak be kell tartaniuk az ezen irányelvhez mellékelt C. formában felsorolt kötelezettségeket.

11 Az említett irányelv ugyanis a mellékletében tartalmazza az „azon társaság kötelezettségei, amelynek részvényeit hivatalos tőzsdei jegyzésre bevezették" című formát. E C. forma 2. pontjának a) alpontja kifejti, hogy „a társaságnak biztosítania kell az azonos helyzetű részvényesek számára az egyenlő bánásmódot".

12 E rendelkezést átveszi az értékpapírok hivatalos tőzsdei jegyzésre történő bevezetéséről és az ilyen értékpapírokról közzéteendő információkról szóló, 2001. május 28-i 2001/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 184., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 24. o.) 65. cikkének (1) bekezdése, amely irányelv 111. cikkének (1) bekezdése hatályon kívül helyezte a 79/279 irányelvet.

13 A 2001/34 irányelv 65. cikkét azonban 2007. január 20-i hatállyal hatályon kívül helyezte a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról szóló, 2004. december 15-i 2004/109/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 390., 38. o.) 32. cikkének 5. pontja. A 2004/109 irányelv „Tájékoztatási követelmények a szabályozott piacra bevezetett részvények kibocsátói számára" című 17. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A szabályozott piacra bevezetett részvények kibocsátója biztosítja az azonos bánásmódot az ugyanabban a helyzetben lévő részvénytulajdonosok számára."

14 A nyilvános vételi ajánlatról szóló, 2004. április 21-i 2004/25/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 142., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 20. o.) (8) és (10) preambulumbekezdése kimondja:

„(8) A közösségi jog általános elveivel – és különösen a méltányos tárgyaláshoz [helyesen: tisztességes eljáráshoz] való joggal – összhangban, a felügyeleti hatóság határozatainak a megfelelő körülmények között alkalmasnak kell lenniük egy független bíróság általi felülvizsgálatra. […]

[…]

(10) Az értékpapírok minden birtokosa számára történő ajánlattételi kötelezettséget nem kell alkalmazni az ezen irányelvet átültető nemzeti jogszabály hatálybalépésének időpontjában már létező irányító [helyesen: irányítást megalapozó] részesedésekre."

15 Az 1. cikkének (1) bekezdése szerint ezen irányelvet a tagállamok joga által szabályozott társaságok értékpapírjaira vonatkozó nyilvános ajánlatokra kell alkalmazni, amennyiben értékpapírjaik szabályozott piacra való bevezetése megtörtént.

16 Ezen irányelv „Általános elvek" című 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdésének a) pontja kimondja:

„(1) Az ezen irányelv végrehajtásának céljából a tagállamok biztosítják, hogy betartják a következő alapelveket:

a) a céltársaság értékpapírjainak ugyanazon kategóriába tartozó valamennyi birtokosa számára biztosítani kell az egyenlő elbánást; továbbá ha egy személy megszerzi egy társaság irányítását, védeni kell az értékpapírok többi birtokosát;

[…]

(2) Az (1) bekezdésben megállapított elvek betartásának biztosítása érekében a tagállamok

a) biztosítják, hogy az ezen irányelvben meghatározott minimumkövetelményeket betartják […]”

17 A 2004/25 irányelv „A kisebbségi részvényesek védelme, a kötelező ajánlat és a méltányos ár” című 5. cikkének (1) és (4) bekezdése kimondja:

„(1) Amennyiben egy természetes vagy jogi személy saját szerzése, vagy a vele összehangoltan eljáró személyek szerzése következtében az 1. cikk (1) bekezdésében említett társaság értékpapírjaival rendelkezik, amely – a korábban szerzett értékpapírjaival vagy a vele összehangoltan eljáró személyek értékpapírjaival együtt – közvetlenül vagy közvetve a szavazati jogok meghatározott százalékát biztosítja e társaságban, amely lehetővé teszi számára a társaság irányítását, a tagállamok biztosítják, hogy e személy e társaság kisebbségi részvényeseinek védelme érdekében ajánlattételre kötelezett. Az ilyen ajánlatot a (4) bekezdésben meghatározott méltányos áron a lehető legkorábban az ezen értékpapírok valamennyi birtokosa részére az összes részesedésükre vonatkozóan teszik meg.

[…]

(4) Méltányos árnak az ajánlattevő vagy a vele összehangoltan eljáró személyek által ugyanazon értékpapírokért a tagállamok által meghatározott időtartam alatt – amely az (1) bekezdésben említett ajánlat megtétele előtt nem kevesebb mint hat hónap és nem több mint 12 hónap – megfizetett legmagasabb ár tekintendő. […]”

18 Ezen irányelv „Eladási jog” című 16. cikke kimondja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a céltársaság értékpapírjainak birtokosai számára azok összes értékpapírjára vonatkozó ajánlat megtételét követően a (2) és (3) bekezdést alkalmazzák.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a fennmaradó értékpapírok birtokosa kérheti az ajánlattévőtől azt, hogy ezen értékpapírokat méltányos áron tőle megvegye a 15. cikk (2) bekezdésében előírt feltételekkel azonos feltételek szerint.

(3) A 15. cikk (3)–(5) bekezdését értelemszerűen alkalmazni kell.”

19 Az említett irányelv 15. cikkének (2) bekezdése, amelyre e 16. cikk (2) bekezdése utal, a szükséges részesedési küszöbértéket a szavazati jogokat megtestesítő tőke 90%-ában határozza meg. Ugyanezen 15. cikk (5) bekezdése, amelyre a 2004/25 irányelv 16. cikkének (3) bekezdése utal, kimondja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a kivásárlásra méltányos áron kerül sor.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 Az Audiolux SA és az alapeljárás többi felperese (a továbbiakban együtt: Audiolux) az RTL kisebbségi részvényesei, amely társaság részvényeit a luxembourgi, brüsszeli és londoni szabályozott tőzsdepiacokon jegyezték.

21 Amint az ügy irataiból kitűnik, a GBL az alapügy alapjául szolgáló események előtt az RTL részvényeinek 30%-ával rendelkezett. A Bertelsmann a Bertelsmann Westdeusche TV GmbH-ban 80%-os részesedéssel rendelkezett, míg a fennmaradó 20% a Westdeutsche Allgemeine Zeitungsverlagsgesellschaft E. Brost & J. Funke GmbH & Co. tulajdonában volt. A Bertelsmann Westdeusche TV GmbH az RTL részvényeinek 37%-ával, a Pearson Television brit csoport a részvények 22%-ával, a fennmaradó 11%-kal pedig mások, többek között az Audiolux rendelkezett.

22 A 2001 első féléve folyamán megvalósított több ügylet révén a GBL átruházta az RTL tőkéjében való 30%-os részesedését a Bertelsmannra, ez utóbbi tőkéjének 25%-a fejében.

23 Ezt követően a Bertelsmann 2001 decemberében megszerezte a Pearson Television részesedését, és az RTL kivezettette („de-listing") az értékpapírjait a londoni tőzsdéről, amire ténylegesen 2002. december 31-én került sor.

24 A GBL részesedésének a Bertelsmannra való átruházása a Tribunal d'arrondissement (körzeti bíróság, Luxembourg) 2003. július 8-i ítéletének tárgyát képezte, amely az Audiolux által előterjesztett kérelmeket azzal az indokolással utasította el, hogy azok nem alapulnak semmilyen, a luxemburgi jogban elismert jogi normán vagy elven. E kérelmek többek között az e részesedés átruházásával járó ügyletek érvényességére, valamint az azon kötelezettség be nem tartásával okozott kár megtérítésére vonatkoztak, hogy a kérelmezők számára fel kell ajánlani, hogy az RTL-ben lévő részvényeik fejében a Bertelsmannban lévő részvényeket kapnak a GBL-lel megállapítottakkal azonos feltételekkel.

25 Ezen ítélet szerint a luxemburgi pozitív társasági jog a többségi részvényes értékpapírjainak más többségi részvényesre való átruházása esetén nem írja elő, hogy a kisebbségi részvényesek jogosultak értékpapírjaikat ugyanolyan feltételekkel átruházni. Továbbá a luxemburgi tőzsdei szabályozás nem nyújthat jogalapot a vizsgált kérelmekhez. Az említett ítélet többek között megállapítja, hogy a luxemburgi jog egyetlen rendelkezése sem hajtotta végre a 77/534 ajánlást.

26 Az RTL értékpapírjainak a londoni tőzsdéről való kivezetése a Tribunal d'arrondissement 2004. március 30-i ítéletének tárgyát képezte, amely elutasította az Audiolux által előterjesztett, különösen azon kötelezettségre vonatkozó kérelmeket, hogy az RTL értékpapírjainak nyilvános kibocsátását megemeljék, és ezen értékpapírokat ne vonják ki a londoni tőzsde jegyzékéből.

27 A Cour d'appel (fellebbviteli bíróság, Luxembourg), miután e két ügyet egyesítette, helybenhagyta ezen ítéleteket, és a 2003. július 8-i ítéletet illetően kifejtette, hogy az ügy azon alapelv fennállására vonatkozik, amelynek értelmében a tőzsdén jegyzett valamely luxemburgi társaság kisebbségi részvényesei igényt tarthatnak arra, hogy a többségi részvényesek az e társaságban fennálló jelentős részesedés átruházása esetén biztosítsák számukra az egyenlő bánásmódhoz való jogot. E tekintetben a Cour d'appel úgy véli, hogy semmilyen, a részvényesek egyenlőségére vonatkozó alapelv nem minősülhet pozitív jognak, és nem nyújthat jogi alapot a fellebbezők állításaihoz.

28 Az Audiolux által előterjesztett felülvizsgálati kérelem csupán ezen ítéletnek a 2003. július 8-i ítéletet helybenhagyó rendelkező része ellen irányul. Az Audiolux e kérelemben a részvényesek egyenlősége alapelvének megsértésére hivatkozik, és kéri, hogy ugyanolyan bánásmódban részesítsék, mint amilyenben a GBL részesült az RTL-ben fennálló részesedésének irányítási felár fejében a Bertelsmannra való átruházásakor.

29 E körülmények között a Cour de cassation (Semmítőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A részvényesek egyenlőségére, közelebbről a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó utalások, melyek

a) a […] második, 77/91 »társasági jogi« irányelv 20. és 42. cikkében,

b) a [77/534] ajánlás »harmadik alapelvében« és »tizenhetedik kiegészítő rendelkezésében«,

c) a […] 79/279 irányelv mellékletében szereplő C. forma 2. pontjának a) alpontjában, melyet a [2001/34] irányelv átvett,

d) a […] 2004/25 irányelv – a (8) prembulumbekezdés fényében értelmezett – 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szerepelnek,

a közösségi jog alapelvéből erednek-e?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, a közösségi jog ezen alapelvét csupán a társaság és annak részvényesei közötti viszonyokra kell-e alkalmazni, avagy éppen ellenkezőleg, ezen elv alkalmazandó a társaság feletti irányítást gyakorló vagy azt megszerző többségi részvényesek és e társaság kisebbségi részvényesei közötti kapcsolatokra is, különösen olyan társaság esetében, amelynek részvényeit az értéktőzsdén jegyzik?

3) Mindkét előző kérdésre adott igenlő válasz esetén, a közösségi jog ezen alapelvét úgy kell-e tekintetni – figyelemmel az első kérdésben hivatkozott jogszabályok időközben végbement fejlődésére –, hogy ezen elv létezett és azt alkalmazni kell a második kérdés értelmében vett kisebbségi és többségi részvényesek közötti jogviszonyokra, már a fent hivatkozott 2004/25/EK irányelv hatálybalépését megelőzően, és a jelen ügyben a 2001 első félévében megvalósult tényállást megelőzően?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

30 A Bertelsmann vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, azt állítva, hogy az nem mutatja be eléggé a feltett kérdések jogi és ténybeli hátterét.

31 Igaz ugyan, hogy a nemzeti bíróságok által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, ha a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (lásd a C-217/05. sz. Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11987. o.] 28. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), ki kell emelni, hogy a jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat lehetővé teszi a feltett kérdések terjedelmének meghatározását, és az érintett felek számára ténylegesen lehetőséget adott arra, hogy a Bíróság alapokmánya 23. cikkének megfelelően benyújtsák észrevételeiket, amint ezt a jelen eljárásban benyújtott észrevételek tartalma is tanúsítja. Ennélfogva a Bizottság elegendő információval rendelkezik az alapügy jogi hátterét és tényállását illetően ahhoz, hogy az érintett közösségi szabályokat értelmezze, és a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja.

Az első és második kérdésről

32 Ezen, együttesen vizsgálandó kérdésekkel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy létezik-e a részvényesek egyenlőségének közösségi jogi alapelve, amely értelmében a kisebbségi részvényeseket védi a társaság feletti irányítást megszerző vagy azt gyakorló többségi részvényes azon kötelezettsége, hogy e részvényeseknek felajánlja, hogy a többségi részvényes általi irányítást megalapozó vagy azt erősítő társasági részesedés megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel megvásárolja részvényeiket.

33 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a másodlagos közösségi jog több rendelkezésére is hivatkozik, azaz a 77/91 irányelv 20. és 42. cikkére, a magatartási kódex harmadik alapelvére és tizenhetedik kiegészítő rendelkezésére, a 79/279 irányelv mellékletében szereplő C. forma 2. pontjának a) alpontjára, valamint a 2004/25 irányelvnek a (8) preambulumbekezdése fényében értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjára.

34 Már most ki kell emelni, hogy pusztán azon körülmény, hogy a másodlagos közösségi jog tartalmaz bizonyos, a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, önmagában nem elegendő valamely közösségi jogi alapelv fennállásának bizonyításához, különösen, ha alkalmazási köre bizonyos jól meghatározott jogokra korlátozódik. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezések vizsgálata kizárólag arra irányul, hogy e rendelkezések egyértelműen jelzik-e a keresett elv fennállását. E tekintetben ki kell fejteni, hogy e rendelkezéseknek csak akkor van jelzésértékük, ha azokat kötelező jelleggel fogalmazták meg (lásd ebben az értelemben a C-149/96. sz., Portugália kontra Tanács ügyben 1999. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-8395. o.] 86. pontját, valamint a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5689. o.] 74. pontját), és kitűnik belőlük a keresett elv jól meghatározott tartalma (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Jippes és társai ügyben hozott ítélet 73. pontját).

35 Először is meg kell állapítani, hogy a 77/91 és a 79/279 irányelv fent említett rendelkezéseinek hatálya jól meghatározott helyzetekre korlátozódik, és nincs közük az alapügyben vitatotthoz hasonló helyzethez.

36 A 77/91 irányelv 20. cikkében a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó utalások megfogalmazásából ugyanis kitűnik, hogy távol attól, hogy valamely közösségi jogi alapelv fennállását jeleznék, egyszerűen csak pontosítják azon célkitűzéseket, amelyek érdekében a tagállamok bizonyos feltételek mellett eltérhetnek ezen irányelv 19. cikkének alkalmazásától.

37 Ugyanígy a 77/91 irányelv 42. cikkében megfogalmazott, az azonos helyzetű részvényesek közötti egyenlő bánásmód biztosítására vonatkozó kötelezettség – amint az „ennek az irányelvnek az alkalmazása során” fordulatból kitűnik – csak

ezen irányelv keretében, azaz – amint annak ötödik preambulumbekezdése kifejti – a tőke emelésére vagy leszállítására vonatkozó ügyletek során alkalmazandó. Így az említett cikk teljesen más helyzetekre alkalmazandó, mint az azon kötelezettség által érintett helyzetek, amely az Audiolux által hivatkozott állítólagos közösségi jogi alapelv értelmében az alapügyben a többségi részvényest terheli.

38 Azon megállapítást, miszerint a közösségi jogalkotó szándéka szerint az említett 42. cikkben foglalt, a részvényesek közötti egyenlő bánásmódra vonatkozó szabály nem alkalmazandó a 77/91 irányelv keretén kívül, ezen irányelv célkitűzése is megerősíti.

39 Az említett irányelv célja ugyanis kizárólag az, hogy valamennyi tagállamban biztosítsa a részvényesek minimális szintű védelmét (lásd a C-441/93. sz., Pafitis és társai ügyben 1996. március 12-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-1347. o.] 38. pontját; a C-42/95. sz. Siemens-ügyben 1996. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-6017. o.] 13. pontját, valamint a C-338/06. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2008. december 18-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-10139. o.] 23. pontját).

40 Továbbá hangsúlyozni kell, hogy a 77/91 irányelv 42. cikke még ezen irányelv keretében sem tekinthető valamely közösségi jogi alapelv kifejeződésének. A Bíróság ugyanis elutasította e 42. cikk tág értelmezését azzal az indokkal, hogy az megfosztaná hatékony érvényesülésétől ezen irányelv 29. cikkének az elsőbbség korlátozását lehetővé tévő feltételekre vonatkozó (4) bekezdését (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 32. és 33. pontját).

41 Ami a 79/279 irányelv mellékletében szereplő C. forma 2. pontjának a) alpontját illeti, amely szerint a társaságnak biztosítania kell az egyenlő bánásmódot az azonos helyzetű részvényesek számára, elegendő kiemelni, hogy e rendelkezést időközben hatályon kívül helyezték, és annak helyébe a 2001/34 irányelv 17. cikke lépett, amely a címének megfelelően csak az értékpapír-tulajdonosok tájékoztatására vonatkozó kötelezettségre alkalmazandó.

42 Így mind a 77/91 irányelvnek, mind pedig a 79/279 irányelvnek a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezései olyan jól meghatározott helyzetekre alkalmazandók, amelyek egyértelműen eltérnek az alapügyben vitatott helyzettől. Továbbá, amint a főtanácsnok az indítványának 84. pontjában kiemeli, e rendelkezések lényegében a társasági jog igen konkrét eseteinek szabályozására szorítkoznak, előírva bizonyos kötelezettségeket a társaság számára valamennyi részvényes védelme érdekében. Nem rendelkeznek tehát olyan általános jelleggel, amely a jogi alapelvekben jellegüknél fogva benne rejlik.

43 Másodszor a harmadik alapelvet és a magatartási kódex tizenhetedik kiegészítő rendelkezését, valamint a 2004/25 irányelvet illetően meg kell jegyezni, hogy sem e kódex, sem pedig ezen irányelv nem hivatkozik kifejezetten a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó közösségi jogi alapelv létezésére.

44 A magatartási kódexet illetően hangsúlyozni kell egyrészről, hogy az első alapelve a második albekezdésében különbséget tesz a hatályban lévő törvényi vagy rendeleti rendelkezések és a helyes magatartási elvek között. E tekintetben ezen első elv ugyanolyan jelentőséget tulajdonít a piacokon szokásos, illetve a magatartási kódexben ajánlott helyes magatartási elveknek. Ebből következik, hogy e kódex szerint ezen elvek jogforrásként ugyanolyan értékkel bírnak, mint a piacokon szokásos elvek. Márpedig az említett elvek jogi jellegére vonatkozó e megállapítás nem egyeztethető össze azon feltevéssel, miszerint az említett kódex harmadik alapelvét és tizenhetedik kiegészítő rendelkezését közösségi jogi alapelv támasztja alá.

45 Másrészről a magatartási kódexnek sem a harmadik alapelve, sem pedig a tizenhetedik kiegészítő rendelkezése nem fogalmazza meg abszolút és kötelező értelemben az egyenlő bánásmódra vonatkozó kötelezettséget. Közelebbről e kódex tizenhetedik kiegészítő rendelkezésének második bekezdése értelmében csak „kívánatos”, hogy valamennyi részvényes számára felajánlják az értékpapírjaik átruházásának lehetőségét, azonban csak akkor, ha a kisebbségi részvényesek nem élveznek ezzel egyenértékű védelmet.

46 Márpedig e megfogalmazás a jelen ítélet 34. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel kizárja, hogy e rendelkezésekből a kisebbségi részvényesek védelmére vonatkozó közösségi jogi alapelv létezésére lehessen következtetni. Így a 77/534 ajánlás 6. pontjában tett megállapítás, miszerint az érintettek között messzemenő egyetértés van a magatartási kódex elvei tekintetében, nem releváns.

47 Ami a 2004/25 irányelvet illeti, annak 5. cikke bevezeti a társaság feletti irányítást megszerző részvényes kötelező ajánlat tételére való kötelezettségét. Ezen irányelv a 16. cikkében az eladási jogról rendelkezik.

48 Márpedig egyrészről a 2004/25 irányelvnek a kötelező ajánlatra és az eladási jogra vonatkozó (2), (9)–(11) és (24) preambulumbekezdése sem kifejezetten, sem hallgatólagosan nem utal arra, hogy az ezen irányelvvel bevezetett szabályok valamely közösségi jogi alapelvből erednek. Továbbá e preambulumbekezdések semmilyen utalást nem tesznek a magatartási kódexre vagy a 77/91 és a 79/279 irányelvre, és így nem teszik lehetővé, hogy a 2004/25 irányelvet a magatartási kódexszel vagy a fent említett elvekkel megkezdett projekt megvalósulásának lehessen tekinteni.

49 Másrészről a 2004/25 irányelv 1. cikkének megfelelően mind a kötelező ajánlat, mind pedig az eladási jog alkalmazási köre a tőzsdén jegyzett társaságokra korlátozódik. Továbbá a kötelező ajánlat ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében csak akkor alkalmazandó, ha az adott személy a szerzés következtében olyan részesedéshez jut, amely lehetővé teszi számára e társaság irányítását, és az említett irányelv 15. és 16. cikke szerint az eladási jog csak olyan helyzetekben érvényesül, amikor a részvényes nyilvános ajánlat révén megszerzi a szavazati jogokat megtestesítő tőke több mint 90%-át.

50 Így a 2004/25 irányelv e rendelkezései konkrét helyzetekre alkalmazandók, ily módon azokból nem lehet meghatározott tartalmú alapelvre következtetni. E rendelkezések – amint a 77/91 és a 79/279 irányelv rendelkezései vonatkozásában a jelen ítélet 42. pontjában már megállapítást nyert – nem rendelkeznek olyan általános jelleggel, amely a jogi alapelvekben jellegüknél fogva benne rejlik.

51 Ami közelebbről a 2004/25 irányelvnek a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezéseit illeti, ki kell emelni, hogy noha ezen irányelv (8) preambulumbekezdése utal a közösségi jog alapelveire, e preambulumbekezdés csak az eljárási garanciákra vonatkozik, és nincs köze a részvényesek közötti egyenlő bánásmód bármiféle elvéhez. Ugyanígy az ezen irányelv 3. cikkében foglalt „általános elvek" kifejezés használatából sem lehet arra következtetni, hogy a közösségi jogalkotó az e cikkben foglalt elveket így a közösségi jog alapelvei közé kívánja sorolni. Amint „az ezen irányelv végrehajtásának céljából" kifejezésből kitűnik, csupán az említett irányelv tagállamok általi alkalmazását segítő irányadó elvekről van szó.

52 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a másodlagos közösségi jognak a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezései nem jelzik egyértelműen a kisebbségi részvényesek közötti egyenlő bánásmód alapelvének fennállását.

53 Továbbá meg kell még vizsgálni, hogy az Audiolux által igényelt bánásmód értelmezhető-e az egyenlő bánásmód alapelvének a társasági jogban való különös kifejeződéseként.

54 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód általános elve megköveteli, hogy hasonló helyzeteket ne kezeljenek eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (lásd a C-127/07. sz., Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9895. o.] 23. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

55 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy az Audiolux által igényelt bánásmód kizárólag a társaság feletti irányítást megszerző vagy az irányítását erősítő részvényessel szembeni kötelezettség bevezetését célozza. Ennek értelmében e részvényes köteles lenne valamennyi kisebbségi részvényessel szerződést kötni az irányítást megalapozó vagy azt

erősítő részesedés megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel, és ennek megfelelően valamennyi részvényes jogosult lenne arra, hogy részvényeit eladja a többségi részvényesnek.

56 Meg kell vizsgálni, hogy a jelen ítélet fenti pontjában említett elemek az egyenlő bánásmód alapelve kifejeződésének tekinthetők-e.

57 A többségi részvényes kötelezettségének bevezetését és az ezzel kapcsolatos feltételek meghatározását illetően meg kell állapítani, hogy az egyenlő bánásmód alapelve önmagában nem keletkeztethet a többségi részvényest terhelő konkrét kötelezettséget a többi részvényes javára, és nem határozhatja meg azon konkrét helyzetet sem, amelyhez az ilyen kötelezettség kapcsolódik.

58 A többségi részvényest terhelő kötelezettség bevezetéséhez, valamint az e kötelezettséget keletkeztető feltételek meghatározásához ugyanis szükséges lenne azon kérdés eldöntése, vajon olyan konkrét helyzetben, amikor a részvényes a társaság feletti irányítást megszerzi, vagy irányítását erősíti, a kisebbségi részvényeseknek szükségük van-e olyan különleges védelemre, amelyet a többségi részvényessel szembeni kötelezettség előírásával kell megvalósítani. Ennek eldöntése feltételezné mind a kisebbségi részvényesek és a többségi részvényes érdekeinek, mind pedig a vállalkozások megszerzése területén bekövetkező jelentős következményeknek a mérlegelését, és a jogbiztonság elvének megfelelően konkrét kifejezést tenne szükségessé, hogy az érintettek egyértelműen megismerhessék jogaikat és kötelezettségeiket, és ezeknek megfelelően járhassanak el (lásd a jogbiztonság elvének követelményeit illetően a C-345/06. sz. Heinrich-ügyben 2009. március 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-1659. o.] 44. pontját).

59 Ugyanígy, még ha feltételezzük is, hogy a kisebbségi részvényesek különleges védelemre szorulnak, különböző, e védelmet biztosító eszközök – amelyek közül választani kell – jöhetnek számításba.

60 A magatartási kódex ugyanis a tizenhetedik kiegészítő rendelkezésében azon „egyenértékű védelemre” hivatkozik, amely a kisebbségi részvényeseket megillethetti, és a 77/534 ajánlás 11. pontjának C. alpontja az ilyen egyenértékű védelemre példaként a többségi részvényes jogainak korlátozását hozza fel.

61 Ennélfogva az egyenlőség alapelve nem határozhatja meg a kisebbségi részvényesek védelmére szolgáló különböző eszközök közötti választást sem, amint azokat a másodlagos közösségi jog ezen aktusai javasolják.

62 Az Audiolux által javasolt elvhez hasonló elv olyan jogalkotási döntéseket feltételez, amelyek a szóban forgó érdekek mérlegelésén, valamint a pontos és részletes szabályok előre való meghatározásán alapulnak (lásd analógia útján a 41/69. sz., Chemiefarma kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítélet [EBHT 1970., 661. o.] 18–20. pontját; a 265/78. sz. Ferwerda-ügyben 1980. március 5-én hozott ítélet [EBHT 1980., 617. o.] 9. pontját, valamint a C-153/98. P. sz., Guérin automobiles kontra Bizottság ügyben 1999. március 5-én hozott végzés [EBHT 1999., I-1441. o.] 14. és 15. pontját), és arra nem lehet az egyenlő bánásmód alapelvéből következtetni.

63 A közösségi jog alapelvei ugyanis alkotmányos rangúak, míg az Audiolux által javasolt elvet olyan mértékű részletesség jellemzi, amely másodlagos közösségi jogi aktus formájában közösségi szintű jogalkotási kidolgozást tesz szükségessé. Ennélfogva az Audiolux által javasolt elv nem tekinthető a közösségi jog önálló alapelvének.

64 A fentiekre tekintettel az első és a második kérdésre adandó válasz az, hogy a közösségi jog nem tartalmaz olyan jogi alapelvet, amely szerint a kisebbségi részvényeseket védi a társaság feletti irányítást megszerző vagy azt gyakorló többségi részvényes azon kötelezettsége, hogy e részvényeseknek felajánlja, hogy a többségi részvényes általi irányítást megalapozó vagy azt erősítő részesedés megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel megvásárolja részvényeiket.

65 E válaszra tekintettel a harmadik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

66 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A közösségi jog nem tartalmaz olyan jogi alapelvet, amely szerint a kisebbségi részvényeseket védi a társaság feletti irányítást megszerző vagy azt gyakorló többségi részvényes azon kötelezettsége, hogy e részvényeseknek felajánlja, hogy a többségi részvényes általi irányítást megalapozó vagy azt erősítő részesedés megszerzésekor megállapítottakkal azonos feltételekkel megvásárolja részvényeiket.

Aláírások